

№ 10/162 от 28.02.2023

ҰШУЛАРДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӨНІНДЕГІ
ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ / ҰШУ ДИСПЕТЧЕРЛЕРІН
КӘСІБИ ДАЯРЛАУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРАТЫН
НҰСҚАУШЫЛАРДЫ ІРІКТЕУ, БІЛКІТІЛІК СӘЙКЕСТІГІ ЖӘНЕ
ТАҒАЙЫНДАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ

КРИТЕРИИ ОТБОРА, КВАЛИФИКАЦИОННОГО
СООТВЕТСТВИЯ И НАЗНАЧЕНИЯ ИНСТРУКТОРОВ,
ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ
ПОДГОТОВКУ
СОТРУДНИКОВ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ПОЛЕТОВ /
ПОЛЕТНЫХ ДИСПЕТЧЕРОВ

SELECTION, QUALIFICATION COMPLIANCE AND
DESIGNATION CRITERIA OF INSTRUCTORS FOR
FLIGHT OPERATIONS OFFICER /
FLIGHT DISPATCHER TRAINING

Шығарылған күні / Дата выпуска / Date of Issue: 21/02/2023

Мәртебесі / Status / Статус: *Қолданылып жүрген / Действующий / Approved*

Құжатқа жауапты / Ответственный за документ / Owner:

Улпан СЕЙТКАЗИНОВА / Ulpan SEITKAZINOVA

КЕЛІСУ ПАРАҒЫ /
ЛИСТ СОГЛАСОВАНИЙ /
APPROVAL SHEET

	Лауазымы / Должность / Job Title	Күні / Дата / Date	Қолы / Подпись / Signature
Әзірленген / Разработано / Prepared by:			
<i>Бахтияр КУЧКАРОВ / Bakhtiyar KUCHKAROV</i>	<i>Специалист по авиационным стандартам Департамента лицензирования / Standardization officer of Licensing Dept.</i>	23.02.2023	
Келісілді / Сoгласовано / Agreed by:			
<i>Улпан СЕЙТКАЗИНОВА / Ulpan SEITKAZINOVA</i>	<i>Директор Департамента лицензирования / Licensing Dept Director</i>	23.02.2023	
<i>Жанат АБДУГАЛИМОВ / Zhanat ABDUGALIMOV</i>	<i>Ст. директор Департамента управления БП, качества, стратегии, соответствия стандартам / Senior Director of Safety, Quality, Strategy and Compliance Department</i>	23.02.2023	
Бекітілді / Утверждено / Approved by:			
<i>Каталин РАДУ / Catalin RADU</i>	<i>Генеральный директор / General Director</i>	23.02.2023	

РЕДАКЦИЯ ТІЗІМІ /
ЛИСТ РЕДАКЦИЙ /
REVISION SHEET

Басылым №/ № изд./ Rev. #/	Күні / Дата / Date	Редакция / Редакция / Revision
0.1	23.02.2023	Жаңа / Новая / New

ҚОЛДАНЫСТАҒЫ БЕТТЕР ТІЗІМІ /
ПЕРЕЧЕНЬ ДЕЙСТВУЮЩИХ СТРАНИЦ /
LIST OF EFFECTIVE PAGES

Басылым № / № Раздела/ Section No. /	Бет № / Стр. № / Page No.	Шығарылған күні / Дата выпуска / Date of issue
КЕЛІСУ ПАРАҒЫ / ЛИСТ СОГЛАСОВАНИЙ / APPROVAL SHEET	2-2	23.02.2023
РЕДАКЦИЯ ТІЗІМІ / ЛИСТ РЕДАКЦИЙ / REVISION SHEET	3-3	23.02.2023
ҚОЛДАНЫСТАҒЫ БЕТТЕР ТІЗІМІ / ПЕРЕЧЕНЬ ДЕЙСТВУЮЩИХ СТРАНИЦ / LIST OF EFFECTIVE PAGES	4-4	23.02.2023
МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / TABLE OF CONTENT	5-5	23.02.2023
ҚЫСҚАРТУЛАР, ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАМАЛАР / СОКРАЩЕНИЯ, ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ / ABBREVIATION, TERMS AND DEFINITIONS	6-9	23.02.2023
НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР МЕН СІЛТЕМЕЛЕР / НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ И ССЫЛКИ / REFERENCES	10-11	23.02.2023
БӨЛІМ А	12-17	23.02.2023
РАЗДЕЛ В	18-23	23.02.2023
SECTION C	24-28	23.02.2023

МАЗМҰНЫ /
СОДЕРЖАНИЕ /
TABLE OF CONTENT

КЕЛІСУ ПАРАҒЫ / ЛИСТ СОГЛАСОВАНИЙ / APPROVAL SHEET	2
РЕДАКЦИЯ ТІЗІМІ / ЛИСТ РЕДАКЦИЙ / REVISION SHEET	3
ҚОЛДАНЫСТАҒЫ БЕТТЕР ТІЗІМІ / ПЕРЕЧЕНЬ ДЕЙСТВУЮЩИХ СТРАНИЦ / LIST OF EFFECTIVE PAGES	4
МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / TABLE OF CONTENT	5
ҚЫСҚАРТУЛАР, ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАМАЛАР / СОКРАЩЕНИЯ, ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ / ABBREVIATION, TERMS AND DEFINITIONS	6
НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР МЕН СІЛТЕМЕЛЕР / НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ И ССЫЛКИ / REFERENCES	10
БӨЛІМ А	12
1. Жалпы ережелер	12
2. Нұсқаушыларға қойылатын талаптар (FDI)	13
3. FDI кәсіптік оқыту бағдарламаларын іске асыру, құрылымы және мазмұны... 15	
РАЗДЕЛ В	17
1. Общие положения	17
2. Требования, предъявляемые к инструкторам (FDI)	18
3. Реализация, структура и содержание программ профессиональной подготовки FDI	21
SECTION C	23
1. General provisions	23
2. Requirements for the instructors (FDI)	23
3. Application, structure and content of FDI professional training programs	26

ҚЫСҚАРТУЛАР, ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАМАЛАР / СОКРАЩЕНИЯ, ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ / ABBREVIATION, TERMS AND DEFINITIONS

АА	Азаматтық авиация.
АОО	Авиациялық оқу орталығы.
ҚАӘ АҚ	«Қазақстанның авиациялық әкімшілігі» акционерлік қоғамы.
ҚР	Қазақстан Республикасы.
НҚА	Нормативтік құқықтық акт.
ШААО	Шетелдік авиациялық оқу орталығы.
158-бұйрық	Авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттық талаптар (Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 24 ақпандағы № 158 бұйрығы).
FDI	Flight Dispatch Instructor (ұшуды/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлерді кәсіптік даярлауды және (немесе) жұмыс орнында тағылымдамадан өткізуді жүзеге асыратын нұсқаушы).
FDRC	Flight Dispatch Recurrent Course (ұшу/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету бойынша қызметкерлердің кәсіби деңгейді ұстау курсы).
FDRT	Flight Dispatch Recurrent Training (ұшу/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету бойынша қызметкерлердің кәсіби деңгейді ұстау қолдау).
OJT	On the Job Training (жұмыс орнындағы тағылымдама).
OJTI	On the Job Training Instructor (жұмыс орнында тағылымдамадан өтетін нұсқаушы).
Авиациялық персонал	Арнайы және (немесе) кәсіптік даярлығы бар, әуе кемелерінің ұшуын, әуе тасымалы мен авиациялық жұмыстарды орындау және қамтамасыз ету, әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету, әуе қозғалысын ұйымдастыру және оған қызмет көрсету, әуе қозғалысын басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын жеке тұлғалар.
Авиациялық оқу орталығы	Авиация персоналын даярлауды, қайта даярлауды және кәсіптік деңгейін қолдауды жүзеге асыратын заңды тұлға (бұдан әрі-АОО).
Біліктілік	Қызметтік міндеттерді табысты орындауды сенімді болжау үшін пайдаланылатын, белгілі бір білімді, дағдыларды және белгілі бір жағдайларда қызметті жүзеге асыру немесе міндеттерді орындау үшін көзқарастарды талап ететін іс-әрекеттерде көрінетін және байқалатын адам мүмкіндіктерінің сипаттамасы.
Құзыреттілікке бағытталған дайындық (Даярлау мен бағалаудың құзыреттілік жүйесі) СВТА	Нәтижелерге бағдарланумен, операцияларды орындау тиімділігі стандарттарына және осы стандарттарды өлшеуге ерекше назар аударумен, сондай-ақ белгіленген тиімділік стандарттары негізінде оқу курсы әзірлеумен сипатталатын авиациялық персоналды даярлау және бағалау жүйесі.
Кәсіптік даярлау (оқу)	Бастапқы даярлау, қайта даярлау, кәсіптік деңгейін ұстау.
Кәсіптік деңгейді ұстау	Мақсаты белгіленген үлгідегі құжаттарды бере отырып, ғылыми-техникалық, әлеуметтік-экономикалық дамуға және азаматтардың жеке қажеттіліктеріне негізделген кәсіптік білімдерді, машық пен дағдыларды жаңғырту, кеңейту және тереңдету болып табылатын авиация персоналын оқыту процесі.
Пайдаланушы	Азаматтық әуе кемелерін пайдаланумен айналысатын немесе осы салада өз қызметтерін ұсынатын жеке немесе заңды тұлға.
Практикалық даярлық	Өту кезінде білім алушы әуе кемесінде, пайдалану объектілерінде, тренажерларда, оқытудың интерактивті құралдарында, зертханалық

	және стандарттік жабдықта, сондай-ақ жекелеген құрылғылармен, агрегаттармен және компоненттермен жұмыс істеудің практикалық дағдылары игеретін, қолдайтын және жетілдіретін авиациялық персоналды кәсіптік даярлау процесінің кезеңі.
Тағылымдама	Мамандықты практикалық меңгеру, қызмет көрсету және басқару объектілеріне бейімделу, сондай-ақ жұмыс орнында жылдам бағдарлау және жұмыстың жаңа тәсілдерін игеру мақсатында оқытуды қамтамасыз ететін адамның басшылығымен жұмыс орнында оқыту.
Теориялық даярлық	Кәсіптік даярлау процесінің кезеңі, оны өту кезінде білім алушы арнайы теориялық білім алады, сондай-ақ бекітілген оқу бағдарламаларына сәйкес оларды қолдайды және жетілдіреді.
Ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ Ұшу диспетчері	Өуе кемесінің командиріне ұшуды қауіпсіз орындауды қамтамасыз етуде қолдау көрсету, нұсқама жүргізу және/немесе көмек көрсетуді жүзеге асыру үшін пайдаланушы тағайындаған авиациялық персоналдың қолданыстағы куәлігі бар адам.

АО ААК	Акционерное общество «Авиационная администрация Казахстана».
АУЦ	Авиационный учебный центр.
ГА	Гражданская авиация.
ИАУЦ	Иностранный авиационный учебный центр.
НПА	Нормативный правовой акт.
РК	Республика Казахстан.
Приказ 158	Сертификационные требования к авиационным учебным центрам (Приказ и.о. Министра по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 24 февраля 2015 года №158).
FDI	Flight Dispatch Instructor (инструктор, осуществляющий профессиональную подготовку и(или) стажировку на рабочем месте сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров).
FDRC	Flight Dispatch Recurrent Course (курс поддержания профессионального уровня сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров).
FDRT	Flight Dispatch Recurrent Training (поддержание профессионального уровня сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров).
OJT	On the Job Training (стажировка на рабочем месте).
OJTI	On the Job Training Instructor (инструктор, осуществляющий стажировку на рабочем месте).
Авиационный персонал	Физические лица, имеющие специальную и (или) профессиональную подготовку, осуществляющие деятельность по выполнению и обеспечению полетов воздушных судов, воздушных перевозок и авиационных работ, техническому обслуживанию воздушных судов, организации и обслуживанию воздушного движения, управлению воздушным движением.
Авиационный учебный центр (АУЦ)	Юридическое лицо, осуществляющее подготовку, переподготовку и поддержание профессионального уровня авиационного персонала.
Квалификация	Характеристика возможностей человека, используемая для достоверного прогнозирования успешного выполнения служебных обязанностей, проявляющаяся и наблюдаемая в действиях, требующих определенных знаний, навыков и установок для осуществления деятельности или выполнения задач в определенных условиях.
Компетентностно-ориентированная	Система подготовки и оценки авиационного персонала, для которой характерны ориентация на результаты, особое внимание к стандартам

подготовка (Компетентностная система подготовки и оценки) СВТА	эффективности выполнения операций и измерению этих стандартов, а также разработка учебного курса на основе установленных стандартов эффективности.
Поддержание профессионального уровня	Процесс обучения авиационного персонала, целью которого является обновление профессиональных знаний, навыков и умений с целью соответствия квалификационным требованиям.
Практическая подготовка	Этап процесса профессиональной подготовки авиационного персонала, при прохождении, которого обучаемый приобретает, поддерживает и совершенствует практические навыки и умения работы на воздушном судне, объектах эксплуатации, тренажерах, интерактивных средствах обучения, лабораторном и стендовом оборудовании, а также с отдельными устройствами, агрегатами и компонентами.
Профессиональная подготовка (обучение)	Первоначальная подготовка, переподготовка и поддержание профессионального уровня.
Сотрудник по обеспечению полетов / Полетный диспетчер	Лицо, имеющее действующее свидетельство авиационного персонала, назначенное эксплуатантом для осуществления контроля и наблюдения за производством полетов, оказания поддержки, проведения инструктажа и/или осуществления помощи командиру воздушного судна в обеспечении безопасного выполнения полета.
Стажировка	Обучение на рабочем месте под руководством лица, обеспечивающего обучение, в целях практического овладения специальностью, адаптации к объектам обслуживания и управления, а также быстрого ориентирования на рабочем месте и освоения новых приемов работы.
Теоретическая подготовка	Этап процесса профессиональной подготовки, при прохождении которого обучаемый приобретает специальные теоретические знания, а также поддерживает и совершенствует их в соответствии с утвержденными программами обучения.
Эксплуатант	Физическое или юридическое лицо, занимающееся эксплуатацией гражданских воздушных судов или предлагающее свои услуги в этой области.

ААК JSC	Aviation Administration of Kazakhstan Joint Stock Company.
АТО	Aviation Training Center.
СА	Civil aviation.
FATO	Foreign aviation training center.
FDI	Flight Dispatch Instructor (an instructor who provides professional training and/or on-the-job training for flight operations officers/flight dispatchers).
FDRC	Flight Dispatch Recurrent Course (flight operations officers/flight dispatchers recurrent training course).
FDRT	Flight Dispatch Recurrent Training (flight operations officers/flight dispatchers recurrent training).
NLA	Normative legal act.
RK	Republic of Kazakhstan.
OJT	On the Job Training (study in the workplace).
OJTI	On the Job Training Instructor.
Order 158	Certification Requirements for Aviation Training Centers (Order No. 158 of the Acting Minister for Investment and Development of the Republic of Kazakhstan dated February 24, 2015).
Aviation personnel	Persons with special and (or) professional training, who provide activities for the provision and performance of flights, air freight and aviation

	operations, aircraft maintenance, air traffic management and service, air traffic control.
Aviation training center	A legal entity responsible for training, retraining (initial) and recurrent training of aviation personnel (hereinafter - ATO).
Competency	Dimension of human performance that is used to reliably predict successful performance on the job. A competency is manifested and observed through behaviours that mobilize the relevant knowledge, skills and attitudes to carry out activities or tasks under specified conditions.
Competence-based training (Competency-based training and assessment) СВТА	Training and assessment that are characterized by a performance orientation, emphasis on standards of performance and their measurement, and the development of training to the specified performance standards.
Flight operations officer / Flight dispatcher	Person with a valid aviation personnel license, appointed by the operator to monitor and supervise flight operations, support, instruct and/or assist aircraft captain in ensuring the safe flight.
On-the-job training	Study in the workplace under the supervision of the person, providing the training, for the purpose of practical mastery of the specialty, adaptation to the objects of service and management, as well as rapid orientation in the workplace and mastery the new work techniques.
Operator	An individual or legal entity engaged in the operation of civil aircraft or offering its services in this area.
Practical training	Stage of the professional training process for aviation personnel where the trainee acquires, retains and develops practical skills and proficiency at the aircraft, operational objects, simulators, interactive learning aids, laboratory and prototype equipment, as well as with specific devices, units and components.
Professional training (learning)	Initial training, retraining and recurrent training.
Recurrent training	The process of aviation personnel training, the purpose of which is to update professional knowledge, skills and attitudes in order to meet qualification requirements.
Theoretical training	Stage of the professional training process, where the trainee obtains special theoretical knowledge, as well as keeps and improves it in accordance with the approved training programs.

НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР МЕН СІЛТЕМЕЛЕР /
НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ И ССЫЛКИ /
REFERENCES

<p>Нормативтік құжат / Нормативный документ (НД) / Referenced Document</p>	<p>Бекіту / Утверждение / Approval</p>
<p>Ұшуды/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлерді құзыреттілікке бағдарланған даярлау және бағалау жөніндегі Нұсқаулық /</p> <p>Руководство по компетентностно-ориентированной подготовке и оценке сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров /</p> <p>Manual on Flight Operations Officers/Flight Dispatchers Competency-based Training and Assessment</p>	<p>ИКАО 10106 құжаты, 2020 ж. / Документ ИКАО 10106, 2020 г. / ICAO doc10106, 2020.</p>
<p>Әуе кемелерін пайдалану (І Бөлім. Халықаралық коммерциялық әуе көлігі. Ұшақтар) /</p> <p>Эксплуатация воздушных судов (Часть I. Международный коммерческий воздушный транспорт. Самолеты) /</p> <p>Operation of Aircraft (Part I. International Commercial Air Transport – Aeroplanes)</p>	<p>Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенциядағы 6-қосымшаның 4-тарауы (ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкердің/ұшу диспетчерінің міндеттері), 2022 ж. / Глава 4 Приложения 6 к Конвенции о Международной гражданской авиации (обязанности сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера), 2022 г. / Chapter 4 of Annex 6 to the Convention on International Civil Aviation (flight operations officer/flight dispatcher duties), 2022.</p>
<p>Әуе кемелерін пайдалану (І Бөлім. Халықаралық коммерциялық әуе көлігі. Ұшақтар) /</p> <p>Эксплуатация воздушных судов (Часть I. Международный коммерческий воздушный транспорт. Самолеты) /</p> <p>Operation of Aircraft (Part I. International Commercial Air Transport – Aeroplanes)</p>	<p>Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенциядағы 6-қосымшаның 10-тарауы (ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкердің/ұшу диспетчерінің біліктілік критерийлері), 2022 ж. / Глава 10 Приложения 6 к Конвенции о Международной гражданской авиации (квалификационные критерии сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера), 2022 г. / Chapter 10 of Annex 6 to the Convention on International Civil Aviation (flight operations officer/flight dispatcher duties), 2022.</p>
<p>Авиациялық персоналға куәліктер беру / Выдача свидетельств авиационному персоналу /</p>	<p>Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенциядағы 1-қосымшаның 4.6-бөлімі (ұшуды қамтамасыз ету</p>

<p>Personnel Licensing</p>	<p>жөніндегі қызметкердің/ұшу диспетчерінің куәлігі), 2022 ж. / Раздел 4.6 Приложения 1 к Конвенции о Международной гражданской авиации (свидетельство сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера) 2022 г. / Section 4.6 of Annex 1 to the Convention on International Civil Aviation (flight operations officer/flight dispatcher license), 2022.</p>
<p>Ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналының кәсіптік даярлығының үлгілік бағдарламалар</p> <p>Типовые программы профессиональной подготовки авиационного персонала, участвующего в обеспечении безопасности полетов</p> <p>Standard training programs for aviation personnel involved in flight safety</p>	<p>Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің 2013 жылғы 28 қыркүйектегі № 764 бұйрығы</p> <p>Приказ Министра транспорта и коммуникаций Республики Казахстан от 28 сентября 2013 года № 764</p> <p>Order of the Minister of Transport and Communications of the Republic of Kazakhstan dated September 28, 2013 No. 764</p>
<p>Авиация персоналының біліктілік деңгейін айқындау қағидалары</p> <p>Правила определения уровня квалификации авиационного персонала</p> <p>Rules for determining the level of qualification of aviation personnel</p>	<p>Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2017 жылғы 31 шілдедегі № 517 бұйрығы</p> <p>Приказ и.о. Министра по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 31 июля 2017 года №517</p> <p>Order of the Acting Minister for Investment and Development of the Republic of Kazakhstan dated July 31, 2017 № 517</p>
<p>Лицензиялау департаментінің процедуралар бойынша нұсқаулығы</p> <p>Руководство по процедурам департамента лицензирования</p> <p>Procedural manual of the licensing department (PELH)</p>	<p>ААК-PEL-M.1010</p>

БӨЛІМ А

Осы Рәсім ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлерге/ұшу диспетчерлеріне кәсіптік даярлауды жүзеге асыратын нұсқаушыларға қатысты регламенттерді біріздендіру мақсатында әзірленді және «Қазақстанның авиациялық әкімшілігі» акционерлік қоғамы бас директорының бұйрығымен қолданысқа енгізіледі.

1. Жалпы ережелер

1.1. Рәсім пайдаланушылардың, авиациялық оқу орталықтарының және азаматтық авиацияның өзге де мүдделі ұйымдарының ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлерді / ұшу диспетчерлерін кәсіптік даярлау мақсатында жүзеге асыратын нұсқаушылардың біліктілік сәйкестігіне, қызметін стандарттауға және оқыту элементтеріне қатысты регламенттерді айқындау кезінде қолдану үшін арналған.

1.2. Рәсімді әзірлеу кезінде жоғарыда көрсетілген құжаттарға қосымша рәсімдік нұсқаулықтарға (operations manual, Part D, "Қызметкерлерді кәсіби даярлау") сәйкес, "нормативтік құжаттар және сілтемелер" бөлімінде көрсетілген, Қазақстан Республикасы авиакомпанияларының пайдалану практикасы қолданылды.

1.3. Рәсім регламенттерді айқындайды және пайдаланушыларға Қазақстан Республикасының құқықтық актілеріне қатысты тиісті нормативтік ережелер белгіленген сәтке дейін нұсқаулықтар береді:

- 1) санаттарға бөлу, біліктілік сәйкестігі критерийлері, кандидаттарды іріктеу және нұсқаушы ретінде тағайындау;
- 2) FDI нұсқаушы ретінде қызметті жүзеге асыру үшін қажетті кәсіптік даярлық.

1.4. Ұшу/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету бойынша қызметкерлерді құзыреттілікке бағдарланған даярлау және бағалау, оның ішінде нұсқаушылар үшін бейімделген құзыреттілік моделін әзірлеу мәселелері осы рәсіммен қаралмайды.

1.5. Рәсімнің егжей-тегжейлері:

- 1) теориялық және(немесе)практикалық даярлықтың оқу іс-шараларын іске асыру кезінде қатысатын нұсқаушылардың және жұмыс орнында тағылымдамадан өтуді жүзеге асыратын нұсқаушылардың (ОЖТІ) функциялары;
- 2) нұсқаушының біліктілігінің сәйкестігі үшін қажетті кәсіптік даярлау (қайта даярлау) бағдарламаларын (бұдан әрі – Бағдарлама) әзірлеу және келісу;
- 3) құжаттаманы жүргізу, оқуды аяқтау туралы құжаттарды беру және біліктілікті есепке алу;
- 4) бағдарламаның ең аз көлемі мен мазмұны;
- 5) Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде оқытуды іске асыру ерекшеліктері.

2. Нұсқаушыларға қойылатын талаптар (FDI)

2.1. FDI ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлерге/ұшу диспетчерлеріне қатысты іс-шараларды жүргізу кезінде құзыреті мен біліктілігіне қарай мынадай функцияларды іске асырады:

1) теориялық және/немесе практикалық дайындыққа қатысатын нұсқаушы;

2) жұмыс орнында тағылымдаманы жүзеге асыратын нұсқаушы (OJT - on the job training instructor).

2.2. Аталған функцияларды құқықтар мен құзыреттердің болуына сәйкес әртүрлі нұсқаушылар да, қажетті біліктілігі мен рұқсаттары бар бір нұсқаушы да орындай алады.

Бұл ретте құзыреттер, біліктілік және рұқсаттар сипатталады:

1) АОО нұсқаушыларына критерийлерге сәйкестігі (АОО-да кәсіптік даярлықты іске асыру кезінде не пайдалану кәсіпорындарында және (немесе) Азаматтық авиацияның өзге де мүдделі ұйымдарында тек теориялық және/немесе практикалық даярлыққа қатысу);

2) ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкердің/ұшу диспетчерінің қолданыстағы куәлігінің және тиісті пайдалану кәсіпорнында нұсқаушы қызметке тағайындалуы (жіберілуі) (OJT функциясын орындау үшін).

2.3. Теориялық және/немесе практикалық дайындыққа қатысатын АОО нұсқаушылары ретінде FDI біліктілігі мен құзыреттілігі 158-бұйрықта белгіленген талаптарға сәйкестігімен сипатталады.

2.4. OJT функциясын орындау үшін FDI біліктілігі мен құзыреттілігі мыналарды қажет етеді:

1) ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері ретінде 2 (екі) жылды қоса алғанда, азаматтық авиацияның пайдалану кәсіпорындарында кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі болу қажет;

2) ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкердің / ұшу диспетчерінің қолданыстағы куәлігі;

3) FDI біліктілігін алғанға дейінгі 6 ай ішінде ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері ретінде кемінде 96 жұмыс сағатты жұмыс тәжірибесі;

4) оқу-әдістемелік жұмысқа бейімділік танытқандар.

Ағылшын тілді бағдарламалық қамтамасыз етумен жұмыс істеу және ағылшын тілінде коммуникативтік өзара іс-қимылды жүзеге асыру қажет болған жағдайда, ағылшын тілін Pre-Intermediate-тен төмен емес деңгейде білуге қосымша талаптар қойылады.

2.5. Пайдаланушылар, авиациялық оқу орталықтары және өзге де пайдаланушылар ішкі регламенттер шеңберінде ojt міндеттерін орындауға персоналды тағайындау (жіберу) рәсімін дербес іске асырады

2.6. Нұсқаушыны міндеттерін орындауға тағайындау (жіберу) үшін кандидатқа:

1) FDI кәсіптік даярлау (қайта даярлау, Initial training course) бағдарламасы бойынша оқуды сәтті аяқтау;

2) ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері

және(немесе) АОО нұсқаушысы үшін тиісті біліктіліктер мен құзыреттердің болуы;

3) FDI OJTІ кандидаттары үшін-тағылымдаманы сәтті аяқтау.

2.7. Жұмыс орнында тағылымдаманы жүзеге асыратын нұсқаушы функциясын орындауға тағайындау үшін кандидат FDI кәсіптік даярлау (қайта даярлау, initial training course) бағдарламасы бойынша оқуды аяқтаған күннен бастап екі айдан кешіктірілмейтін мерзімде рәсімдік нұсқаулықтарда айқындалған ережелерге, көлемдерге және мазмұнға сәйкес қолданыстағы OJTІ басшылығымен тағылымдамадан өтуді бастауға тиіс, уәкілетті ұйымда мақұлданған.

2.8. Тағылымдама кандидатты тиісті жұмыс орнында OJTІ міндеттерін өз бетінше орындауға дайындау мақсатында тағылымдаманы өткізетін нұсқаушының басшылығымен және тұрақты бақылауымен өткізіледі.

2.9. Әрбір тағылымдамадан өтуші үшін жеке тағылымдама жоспары жасалады, оның форматы FDI OJTІ тағайындау (қабылдау) рәсімін жүргізу кезінде растайтын құжат болып табылады және рәсімдік нұсқаулықтарда айқындалады.

2.10. Тағылымдама жоспарында материалды игеру барысына және қажетті нәтижелерге қол жеткізуге байланысты оны өткізу процесінде түзетілуі мүмкін оны өткізудің тиісті кезеңдері, элементтері, мазмұны мен мерзімдері айқындалады.

2.11. Егер азаматтық авиация ұйымында OJTІ нұсқаушылары болмаса, онда ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлер/ұшу диспетчерлері қызметін жүзеге асыратын бөлімше басшысы не қолданыстағы куәлігі және ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері ретінде кемінде 3 жыл жұмыс тәжірибесі бар адам тағылымдама басшысы ретінде тағайындалуы мүмкін.

Тағылымдаманы өткізу үшін FDI OJTІ бөгде пайдаланушыларды (АОО, азаматтық авиация ұйымдары) тартуы мүмкін.

2.12. Егер тағылымдама жоғарыда көрсетілген мерзімде басталмаса, онда FDI OJTІ кандидаты оқыған ұйымда емтихандарды қайта тапсырудан (оқу материалын игеру деңгейін растаудан) өтеді.

2.13. Егер тағылымдама қайта даярлау курсы аяқталған күннен бастап алты айдан астам кезеңде өткізілмесе, онда үміткер толық курсты қайта өтеді.

2.14. Егер FDI OJTІ соңғы тағылымдама аяқталған күннен бастап үш жылдан астам уақыт бойы өз қызметін жүзеге асырмаса, FDI OJTІ үшін кәсіби деңгейді қолдау бағдарламасы бойынша оқудан өткеннен кейін тағылымдама талап етілмейді.

2.15. FDI OJTІ біліктілігін растау үшін:

1) біліктілікті алған сәттен бастап 12 ай ішінде FDRC кәсіптік деңгейін қайта даярлау немесе кәсіптік деңгейін ұстау курсының кемінде бір модулін жүргізуге не ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері үшін тағылымдамадан өтудің бір сессиясын толық өткізуге және

2) ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкер/ұшу диспетчері ретінде алдыңғы 6 ай ішінде кемінде 96 жұмыс сағаты жұмыс тәжірибесі болуы міндетті түрде қажет.

2.16. Егер FDI ОJTI біліктілігінің қолданылу мерзімі аяқталса, бірақ бір жылдан аспаса, оны қалпына келтіру үшін АОО-да кәсіби деңгейді қолдау бағдарламасы бойынша оқуда және қажет болған жағдайда пайдалану кәсіпорнында тағылымдамадан өту қажет.

2.17. Егер FDI ОJTI біліктілігінің қолданылу мерзімі өтіп кеткен және үш жылдан асқан жағдайда, оны қалпына келтіру үшін АОО-да қайта даярлау бағдарламасы бойынша оқуда және қажет болған жағдайда пайдалану кәсіпорнында тағылымдамадан өту қажет.

2.18. FDI үміткерлерін іріктеу кезінде келесі факторлар ескеріледі:

- тәлімгерлікке бейімділіктің болуы;
- біліктілік персоналды кәсіби даярлау тұжырымдамасын әзірлеу үшін міндеттер мен міндетті талаптарды пайдалана білу;
- әртүрлі құралдарды (цифрлық платформалар, бағдарламалық құралдар, ережелер, SOP, деректер) пайдалана отырып, оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеу қабілеті;
- коммуникативті қабілеттер;
- нәтижелерді бағалау және кері байланысты қамтамасыз ету қабілеті;
- өзін-өзі бағалау қабілеті, өз білімі мен дағдыларын дамыту үшін тиісті психологиялық көзқарастар мен мотивацияның болуы;
- нұсқаушының рөлі мен жауапкершілігін түсіну, жанжалды жағдайларды шешу қабілеті;
- АОО, пайдаланушыға және (немесе) азаматтық авиацияның мүдделі ұйымына тән стандарттар мен ережелерге негізделген оқытудың әртүрлі әдістерін қолдану мүмкіндігі.

3. FDI кәсіптік оқыту бағдарламаларын іске асыру, құрылымы және мазмұны

3.1. (Initial training course және т.б.) қайта даярлау (initial training course және т. б.) ұшуларды/ұшу диспетчерлерін қамтамасыз ету бойынша қызметкерлерді кәсіптік даярлауды жүзеге асыратын нұсқаушыларды теориялық (практикалық) даярлауды және (немесе) жұмыс орнында тағылымдамадан өткізуді іске асыру үшін пайдаланушылар, АОО және өзге де мүдделі тараптардың өкілдеріне қажетті жаңа (қосымша) құзыреттерді алу мақсатында жүзеге асырылады.

3.2. Қайта даярлау (Initial training course және т.б.) АОО – да, ал кәсіби деңгейді ұстау -азаматтық авиация ұйымында немесе АОО-да іске асырылады.

3.3. Кәсіптік даярлау бағдарламалары бойынша оқытудың көлемі, мазмұны және кезенділігі ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын авиация персоналын кәсіптік даярлаудың үлгілік бағдарламаларымен айқындалады (Бұйрық-764).

3.4. 764-бұйрықтың ережелеріне сәйкес әзірленген бағдарламаларда іске асырылатын Практикалық дайындық кем дегенде келесі аспектілерді қамтиды:

1) білім алушыларға ақпарат беру дағдыларын дамыту (оқыту әдістемесі, сабақтар өткізу, білім алушылармен өзара іс-қимыл және т. б.);

2) оқыту деңгейіне қол жеткізуді бақылау (тест тапсырмаларын, сұрақтарды әзірлеу, нәтижелерді бағалау және т. б.);

3) коммуникативтік өзара іс-қимыл (оқытуды және(немесе)тағылымдаманы өткізу кезінде оқыту әдістерін көрсету, тәлімгерлік міндеттерін шешу, стандартты емес жағдайларды қоса алғанда, рәсімдік міндеттерді шешу кезінде әртүрлі бөлімшелермен, қызметтермен және ұйымдармен өзара іс-қимыл жасау және т. б.);

4) әкімшілік міндеттерді шешу (қызметті құжаттамалық сүйемелдеу, мамандар топтары арасындағы өзара іс-қимылдың белгіленген рәсімдерін ұстану және т.б.).

3.5. Кәсіби деңгейді ұстау мақсатында жүргізіледі:

1) білімін кезең-кезеңімен жаңарту және біліктілігіне сәйкестігі үшін дағдыларын жетілдіру;

2) авариялық жағдайда және күтпеген жағдайларда іс-қимылдарды жетілдіру;

3) адамның мүмкіндіктері мен шектеулерін түсіну, ұшуды қамтамасыз ету жөніндегі қызметкерлердің/ұшу диспетчерлерінің (ЖКМ) жұмысын оңтайландыру, қауіп факторлары мен қателерді бақылау қағидаттары мәселелерінде білімді бекіту;

4) жаңа әдістерді, рәсімдерді, технологиялар мен техникалық құралдарды игеру;

3.6. Кәсіби деңгейді ұстау бағдарламасы шеңберінде құзыреттерге негізделген кәсіби даярлық және бағалау қағидалары туралы ақпаратты ұсынуды қамтитын модуль қосымша іске асырылады.

3.7. Пайдаланушыда не азаматтық авиацияның өзге де ұйымында кәсіптік деңгейді ұстап тұру жөніндегі іс-шараларды жүргізуді сүйемелдейтін құжаттама (оқуды аяқтау туралы берілетін құжаттарды қоса алғанда) олардың уәкілетті ұйым келісетін рәсімдік басшылықтарында айқындалады.

3.8. Аукцион құжаттамасы 158-бұйрыққа сәйкес айқындалады.

3.9. АОО-да оқуды ұйымдастыру және өту кезінде мынадай шарттар сақталады:

1) АОО сертификатын уәкілетті ұйым мақұлдауы тиіс;

2) АОО оқу бағдарламаларының көлемі мен мазмұны оларға қандай да бір қосымша талаптарсыз қабылданады;

3) қайта даярлау бағдарламасы (Initial training course және т.б.) бойынша оқудан өткеннен кейін ұшу ережелері, ұлттық заңнама, авиациялық метеорология, аэронавигациялық ақпарат және пайдаланушының қалауы бойынша өзге де Модульдер сияқты аспектілерді зерделеуді қамтитын ұлттық регламенттердің ерекшеліктерін зерделеу үшін қосымша бейімдеу даярлығы жүргізіледі (АОО, азаматтық авиация ұйымдары).

РАЗДЕЛ В

Настоящая Процедура разработана в целях унификации регламентов в отношении инструкторов, осуществляющих профессиональную подготовку сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров, и вводится в действие приказом Генерального директора Акционерного общества «Авиационная администрация Казахстана».

1. Общие положения

1.1. Процедура предназначена для применения эксплуатантами, авиационными учебными центрами и иными заинтересованными организациями гражданской авиации (далее – пользователи) при определении регламентов в отношении квалификационного соответствия, стандартизации деятельности и элементов обучения инструкторов, осуществляющих профессиональную подготовку сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров.

1.2. При разработке Процедуры в дополнение к документам, указанным в разделе «Нормативные документы и ссылки» применена эксплуатационная практика авиакомпаний Республики Казахстан согласно процедурным руководствам (Operations Manual, Part D «Профессиональная подготовка персонала»).

1.3. Процедура определяет регламенты и предоставляет инструкции пользователям до момента установления соответствующих нормативных положений в правовых актах Республики Казахстан в отношении:

- 1) определения категорий инструкторов, отбора кандидатов и критериев соответствия их квалификации;
- 2) профессиональной подготовки, необходимой для осуществления деятельности в качестве инструктора FDI.

1.4. Вопросы компетентностно-ориентированной подготовки и оценки сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров, в том числе разработка адаптированной компетентностной модели для инструкторов, данной процедурой не рассматриваются.

1.5. В Процедуре детализируются:

- 1) функции инструкторов, участвующих при реализации учебных мероприятий теоретической и(или) практической подготовки и инструкторов, осуществляющих стажировку на рабочем месте (ОЖТ);
- 2) разработка и согласование программ профессиональной подготовки (переподготовка), необходимой для соответствия квалификации инструктора (далее – Программа);
- 3) ведение документации, выдача документов о завершении обучения и учет квалификации;
- 4) минимальные объем и содержание Программы;
- 5) особенности реализации обучения за пределами Республики Казахстан.

2. Требования, предъявляемые к инструкторам (FDI)

2.1. FDI при проведении соответствующих мероприятий в отношении сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров, в зависимости от наличия компетенций и квалификации, выполняют следующие функции:

1) инструктор, участвующий в теоретической и/или практической подготовке;

2) инструктор, осуществляющий стажировку на рабочем месте (OJT - on the job training instructor).

2.2. Указанные функции могут выполняться как разными инструкторами соответственно наличию прав и компетенций, так и одним инструктором, обладающим необходимой квалификацией и разрешениями.

При этом компетенции, квалификация и разрешения характеризуются:

1) соответствием требованиям, предъявляемым к инструкторам АУЦ (при реализации профессиональной подготовки в АУЦ, либо участия только в теоретической и/или практической подготовке в эксплуатационных предприятиях и (или) иных заинтересованных организациях гражданской авиации);

2) наличием действующего свидетельства сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера и назначением (допуском) к инструкторской деятельности в эксплуатационном предприятии (для OJT).

2.3. Квалификация и компетенции FDI как **инструкторов АУЦ, участвующих в теоретической и/или практической подготовке**, характеризуются соответствием требованиям, определенным в Приказе-158.

2.4. Квалификация и компетенции FDI для выполнения функции **OJT** требуют наличия:

1) не менее 3-х лет опыта работы в эксплуатационных предприятиях гражданской авиации, включая 2 (два) года в качестве сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера;

2) действующего свидетельства сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера;

3) опыта работы в качестве сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера не менее 96 рабочих часов в течение 6 месяцев, предшествующих получению квалификации FDI;

4) способностей к учебно-методической работе.

При необходимости работы с англоязычным программным обеспечением и осуществления коммуникативного взаимодействия на английском языке, дополнительно предъявляются требования к знанию английского языка на уровне не ниже Pre-Intermediate.

2.5. Эксплуатанты, авиационные учебные центры и иные пользователи реализуют процедуру назначения (допуска) персонала к выполнению обязанностей OJT самостоятельно, в рамках внутренних регламентов.

2.6. Для назначения (допуска) инструктора к выполнению обязанностей, кандидату необходимо:

1) успешно завершить обучение по программе профессиональной

подготовки (переподготовка, Initial training course) FDI;

2) иметь квалификации и компетенции, определенные соответственно для сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера и(или) инструктора АУЦ;

3) для кандидатов в FDI ОЛТИ – успешно завершить стажировку.

2.7. Для назначения к выполнению обязанностей инструктора, осуществляющего стажировку на рабочем месте, кандидат должен в срок не позднее, чем два месяца со дня завершения обучения по программе профессиональной подготовки (переподготовка, Initial training course) FDI, начать прохождение стажировки под руководством действующего ОЛТИ согласно положениям, объемам и содержанию, определенным в процедурных руководствах предприятия ГА, согласуемых уполномоченной организацией.

2.8. Стажировка проводится с целью подготовки кандидата к самостоятельному выполнению обязанностей ОЛТИ на соответствующем рабочем месте под руководством и постоянным контролем инструктора, проводящего стажировку.

2.9. Для каждого стажера составляется индивидуальный план стажировки, формат которого определяется в процедурных руководствах, и который является подтверждающим документом при проведении процедуры назначения (допуска) FDI ОЛТИ.

2.10. В плане стажировки определяются соответствующие этапы, элементы, содержание и сроки ее проведения, которые могут быть скорректированы в процессе ее проведения в зависимости от прогресса освоения материала и достижения требуемых результатов.

2.11. Если в организации гражданской авиации отсутствуют инструкторы ОЛТИ, то в качестве руководителя стажировки может быть назначен руководитель подразделения, в котором осуществляют деятельность сотрудники по обеспечению полетов/полетные диспетчеры, либо лицо, обладающее действующим свидетельством и опыт работы в качестве сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера не менее 3-х лет.

Для проведения стажировки могут привлекаться FDI ОЛТИ сторонних эксплуатантов (АУЦ, организаций гражданской авиации).

2.12. Если стажировка не была начата в указанные выше сроки, то кандидат в FDI ОЛТИ проходит повторную сдачу экзаменов (подтверждение уровня освоения учебного материала) в организации, в которой проходил обучение.

2.13. Если стажировка не проводилась в период более, чем шесть месяцев от даты завершения курса переподготовки, то кандидат повторно проходит полный курс.

2.14. Стажировка для FDI ОЛТИ после прохождении обучения по программе поддержания профессионального уровня не требуется за исключением случая, если FDI ОЛТИ не осуществлял свою деятельность более, чем три года от даты завершения последней проведенной стажировки.

2.15. Для подтверждения квалификации FDI ОЛТИ должен:

1) в течение 12 месяцев с момента получения квалификации провести хотя бы один модуль курса переподготовки или поддержания

профессионального уровня FDRC, либо полностью провести одну сессию стажировки для сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера, и

2) иметь опыт работы в качестве сотрудника по обеспечению полетов/полетного диспетчера не менее 96 рабочих часов в течение предшествующих 6 месяцев.

2.16. Если срок действия квалификации FDI OJT истек, но не превышает одного года, то для его восстановления необходимо пройти обучение по программе поддержания профессионального уровня в АУЦ и, при необходимости, стажировку в эксплуатационном предприятии.

2.17. В случае, если срок действия квалификации FDI OJT истек, и превышает более, чем три года, то для его восстановления необходимо пройти обучение по программе переподготовки в АУЦ и, при необходимости, стажировку в эксплуатационном предприятии.

2.18. При отборе кандидатов в FDI учитываются следующие факторы:

- наличие склонности к наставничеству;
- умение использовать задачи и обязательные требования для выработки концепции профессиональной подготовки персонала;
- способность к разработке учебно-методических материалов с использованием различных средств (цифровые платформы, программные средства, правила, SOP, данные);
- коммуникативные способности;
- умение проводить оценку результатов и обеспечивать обратную связь;
- способность к самооценке, наличие соответствующих психологических установок и мотивации для развития собственных знаний и навыков;
- понимание роли и ответственности инструктора, способность к урегулированию конфликтных ситуаций;
- способность применять различные методы обучения, основанные на стандартах и правилах, характерных для АУЦ, эксплуатанта и(или) заинтересованной организации гражданской авиации.

3. Реализация, структура и содержание программ профессиональной подготовки FDI

3.1. Переподготовка (Initial training course и т.п.) осуществляется с целью приобретения новых (дополнительных) компетенций, необходимых представителям эксплуатантов, АУЦ и иных заинтересованных сторон для реализации теоретической (практической) подготовки и (или) стажировки на рабочем месте инструкторов, осуществляющих профессиональную подготовку сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров.

3.2. Переподготовка (Initial training course и т.п.) реализуется в АУЦ, а поддержание профессионального уровня – в организации гражданской авиации, либо в АУЦ.

3.3. Объем, содержание и периодичность обучения по программам профессиональной подготовки определяются Типовыми программами профессиональной подготовки авиационного персонала, участвующего в обеспечении безопасности полетов (Приказ-764).

3.4. Практическая подготовка, реализуемая в программах, разработанных согласно положениям Приказа-764, затрагивает как минимум следующие аспекты:

1) развитие навыков предоставления информации (методика обучения, проведение занятий, взаимодействие с обучаемыми и т.п.);

2) контроль достижения уровня обучения (разработка тестовых заданий, вопросов, оценка результатов и т.п.);

3) коммуникативное взаимодействие (демонстрация методов обучения при проведении обучения и(или) стажировки, решение задач наставничества, взаимодействие с различными подразделениями, службами и организациями при решении процедурных задач, включая нестандартные ситуации и т.п.);

4) решение административных задач (документарное сопровождение деятельности, следование установленным процедурам взаимодействия между группами специалистов и т.п.).

3.5. Поддержание профессионального уровня проводится с целью:

1) периодического обновления знаний и совершенствования навыков для соответствия квалификации;

2) совершенствование действий в аварийной обстановке и непредвиденных ситуациях;

3) закрепления знаний в вопросах понимания возможностей и ограничений человека, оптимизации работы сотрудников по обеспечению полетов/полетных диспетчеров (DRM), принципов контроля факторов угрозы и ошибок;

4) освоения новых методов, процедур, технологий и технических средств.

3.6. В рамках программы поддержания профессионального уровня дополнительно реализуется модуль, включающий представление информации о принципах профессиональной подготовки и оценки, основанной на компетенциях.

3.7. Документация, сопровождающая проведение мероприятий по

поддержанию профессионального уровня у эксплуатанта, либо в иной организации гражданской авиации (включая выдаваемые документы о завершении обучения), определяется в их процедурных руководствах, согласуемых уполномоченной организацией.

3.8. Документация АУЦ определяется согласно Приказа-158.

3.9. При организации и прохождении обучения в ИАУЦ соблюдаются следующие условия:

1) сертификат ИАУЦ должен быть одобрен уполномоченной организацией;

2) объемы и содержание учебных программ ИАУЦ принимаются без каких-либо дополнительных требований к ним;

3) после прохождения обучения по программе переподготовки (Initial training course и т.п.) дополнительно проводится адаптационная подготовка для изучения особенностей национальных регламентов, включающая изучение таких аспектов, как правила полетов, национальное законодательство, авиационная метеорология, аэронавигационная информация и иные модули по усмотрению эксплуатанта (АУЦ, организации гражданской авиации), в объемах .

SECTION C

This Procedure is designed with the purpose of unifying the rules for the instructors carrying out professional training of flight operation officers/flight dispatchers and enacted by order of the "Aviation Administration of Kazakhstan" JSC General Director.

1. General provisions

1.1. This procedure is designed to be applied by operators, aviation training centers and other interested civil aviation organizations in determining the regulations for qualification compliance, standardization of activities and training elements for instructors who provide professional training for flight operations officers/flight dispatchers.

1.2. Operating practices of the Republic of Kazakhstan airlines according to the procedural manuals (operations manual, part D) have been applied in developing the Procedure in addition to the above-mentioned documents, as listed in the "Regulatory Documents and References" section.

1.3. The procedure defines the regulations and provides instructions to users until the relevant regulations are established in the legal acts of the Republic of Kazakhstan in relation to:

- 1) defining categories of instructors, selection of candidates and their qualification compliance criteria;
- 2) professional training to perform duties as an instructor.

1.4. Competency-based training and assessment of flight operations officers/flight dispatchers, including the development of an adapted competency model for instructors, are not addressed in this procedure.

1.5. The Procedure details:

- 1) functions of instructors who participate the conducting of theoretical and (or) practical training events and instructors who perform on-the-job training (OJTI);
- 2) development and approval of professional training (retraining, initial) programs required to meet an instructor's qualification (hereinafter - the Program);
- 3) record keeping, issuance of documents on completion of training and continuing training;
- 4) minimal scope and content of the Program;
- 5) the features of the training outside the Republic of Kazakhstan.

2. Requirements for the instructors (FDI)

2.1. FDI, during appropriate events for flight operations officers/flight dispatchers, according to their competencies and qualifications, perform the following functions:

- 1) an instructor who conducts theory and/or practical training;
- 2) an instructor who performs on-the-job training (OJTI - on the job training instructor).

2.2. These functions can be performed by different instructors according to

their rights and competencies, or by a sole instructor with the necessary qualifications and permissions.

Competencies, qualifications, and permissions are described by:

- 1) compliance with the requirements for ATO instructors (when implementing professional training in ATO or participating in theoretical and/or practical training only in operational enterprises and/or other concerned civil aviation organizations);
- 2) valid flight operations officer/flight dispatcher license and appropriate instructor's appointment (authorization) from the operator (to perform the OJTI function).

2.3. Qualifications and competencies of FDI as ATO instructors delivering theoretical and/or practical training correspond to the requirements defined in Order 158.

2.4. FDI qualifications and competencies for the OJTI function requires the following:

- 1) at least three years of working experience in civil aviation operating companies, including two years as a flight operations officer/flight dispatcher;
- 2) flight operations officer/flight dispatcher valid licence;
- 3) experience as a flight operations officer/flight dispatcher with at least 96 work hours during the 6 months prior to obtaining the FDI qualification;
- 4) ability to perform learning and methodological tasks.

There are additional requirements for English language proficiency at least at the Pre-Intermediate level if it necessary to operate English-language software and communicate in English.

2.5. Operators, aviation training centers and other customers independently appoint (authorize) personnel to perform OJTI duties, within the internal regulations.

2.6. To appoint (authorize) an instructor to perform the duties, it is necessary for the candidate to:

- 1) successfully complete a professional training program (retraining, Initial training course) of FDI;
- 2) have appropriate qualifications and competencies for a flight operations officer/flight dispatcher and/or ATO instructor;
- 3) successfully completion on-the-job training for FDI OJTI candidates.

2.7. To be appointed as an on-the-job instructor, the candidate must, no later than two months after completion of the FDI training program (retraining, Initial training course), have started an on-the-job training under the supervision of an acting OJTI in accordance with the provisions, scope and content defined by the procedural manuals approved by the authorised organisation.

2.8. On-the-job training has the purpose to prepare the candidate for independent performance of OJTI duties at the appropriate workplace under the supervision and continuous monitoring of the instructor conducting on-the-job training.

2.9. An individual training plan is prepared for each trainee, with the format specified in the procedural manuals, which is evidence of the FDI OJTI appointment (authorization) procedure.

2.10. In the on-the-job training plan the relevant stages, elements, content and timeframe are defined, all of which could be modified during the practice process in

accordance with the progress of studying the material and the required outcomes.

2.11. If there are no OJTI instructors in the civil aviation organisation, the head of the unit where the flight operations officers/flight dispatchers operate, or a person with a valid certificate and at least 3 years' experience as a flight operations officer/flight dispatcher, may be appointed as the trainee supervisor.

OJTIs of third-party operators (ATOs, over civil aviation organisations) may be engaged to conduct the on-the-job training.

2.12. If the on-the-job training has not begun within the above timeframe, the FJTI candidate retakes the exams (confirmation of learning proficiency) at the organization where he or she was trained.

2.13. If the on-the-job training has not been completed more than six months from the date of the retraining (initial) course completion, the candidate repeats the full training course.

2.14. On-the-job training for the FDI OJTI after completion of the recurrent training are not required unless the FDI OJTI has not been active for more than three years from the date of completion of the previous on-the-job training.

2.15. To prove qualification FDI OJTI must:

1) within 12 months of qualifying, complete at least one module of retraining (initial) or refresher training course (FDRC), or fully complete one on-the-job training session for flight operations officer/flight dispatcher, and

2) have at least 96 hours of experience as a flight operations officer/flight dispatcher within the previous 6 months.

2.16. If the FDI OJTI qualification has expired, but not more than one year, to renew, it is necessary complete the recurrent training program at the ATO and, if necessary, on-the-job training at the operational company.

2.17. If the FDI OJTI qualification has expired and is more than three years old, it requires retraining (initial) at the ATO and, if necessary, an on-the-job training at the operating company in order to recover it.

2.18. When selecting candidates for FDI, the following factors are taken into account:

- ability for mentoring;
- be able to use the tasks and mandatory requirements to develop the concept of personnel professional training;
- ability to develop training and methodological materials by using various tools (digital platforms, software tools, rules, SOPs, data);
- communication abilities;
- ability to evaluate results and provide feedback;
- ability to self-assess, having appropriate psychological attitudes and motivation to develop their own knowledge and skills;
- understanding of the instructor's role and responsibility, the ability to resolve conflict situations;
- ability to apply different training methods based on standards and rules specific to ATO, operator and/or civil aviation organization concerned.

3. Application, structure and content of FDI professional training programs

3.1. Retraining (Initial training course, etc.) is performed to acquire new (additional) competencies required by representatives of operators, ATO and other involved entities for theoretical (practical) training and (or) on-the-job training of flight operations officer/flight dispatcher.

3.2. Retraining (Initial training course, etc.) performed at ATO, and recurrent training - in the civil aviation organization, or at ATO.

3.3. The scope, content and timing of professional training programs are determined by the Typical Professional Training Programs for Aviation Personnel Involved in Flight Safety (Order 764).

3.4. Practical training provided in programs developed under the provisions of Order 764 addresses at least the following aspects:

1) developing skills of delivering information to trainees (teaching methodology, conducting lessons, interacting with trainees, etc.);

2) monitoring of learning outcomes (design of tests, questions, assessment of results, etc.);

3) communication (demonstrating training methods during classes and/or on-the-job training, solving mentoring problems, interacting with various units, services, and organizations when solving procedural tasks, including non-standard situations, etc.);

4) solving administrative tasks (documentary processing of activities, following the established procedures of interaction between the groups of specialists, etc.).

3.5. Recurrent training conducted with the purpose of:

1) regular refreshing of knowledge and upgrading of skills to match the qualifications;

2) enhancement of actions in emergency and extraordinary situations;

3) strengthen knowledges in understanding human performance and limitations, resource management of flight operations officers/flight dispatchers (DRM) and principles of threat and error management;

4) adoption of new methods, procedures, technologies and technical aids.

3.6. An additional module is implemented as part of continuing professional training, with a competency-based training and assessment principles introduction

3.7. Any documentation concerning the recurrent training events at an operator or other civil aviation organization (including training completion documents issued) shall be defined in their procedural manuals approved by the authorized organization.

3.8. ATO documentation defined in accordance with Order 158.

3.9. The following conditions are met for the organization and completion training at the FATO:

1) FATO certificate has to be approved by the authorized organisation;

2) volumes and content of the FATO training programs are accepted without any additional requirements for them;

3) after completing the retraining program (initial training course, etc.)

additional adaptation training is provided to learn the specifics of national regulations, including such aspects as flight rules, national legislation, aviation meteorology, air navigation information and other modules on the operator's (АТО, civil aviation organization) opinion.

Согласовано

23.02.2023 13:44 Сейтказинова Улпан Мерекеевна (без ЭЦП)

25.02.2023 18:06 Абдугалимов Жанат Дулатович (без ЭЦП)

Подписано

28.02.2023 10:46 Раду Каталин

Действителен Уникальное имя владельца: РАДУ ГЕОРДЖЕ-КАТАЛИН Дата начала: 2022-04-19 10:50:53 (+06) Дата окончания: 2023-04-19 10:50:53 (+06) Серийный номер: 172454845138256276134718168737536523112056893027 Субъект: EMAILADDRESS=CATALIN.RADU@CAAKZ.KZ, O="АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО \АВИАЦИОННАЯ АДМИНИСТРАЦИЯ КАЗАХСТАНА\"," OU=BIN020940001836, C=KZ, SERIALNUMBER=IIN730612050066, CN=РАДУ ГЕОРДЖЕ-КАТАЛИН, SURNAME=РАДУ Издатель: CN=ҰЛТТЫҚ ҚУӘЛАНДЫРУШЫ ОРТАЛЫҚ (GOST), C=KZ

Тип документа	Приказ по ОД
Номер и дата документа	№ 10/162 от 28.02.2023 г.
Организация/отправитель	КУЧКАРОВ Б.
Получатель (-и)	БАЛГАСЫНОВА Б. (И.О СЕЙТКАЗИНОВА У.)
Электронные цифровые подписи документа	 <p>Согласовано:</p> <p>Время подписи: 23.02.2023 13:44</p>
	 <p>Согласовано:</p> <p>Время подписи: 25.02.2023 18:06</p>
	 <p>АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО "АВИАЦИОННАЯ АДМИНИСТРАЦИЯ КАЗАХСТАНА" Подписано: РАДУ ГЕОРДЖЕ-КАТАЛИН МПТvQYJ...ОбzeLe64= Время подписи: 28.02.2023 10:46</p>

Данный документ согласно пункту 1 статьи 7 ЗРК от 7 января 2003 года N370-II «Об электронном документе и электронной цифровой подписи», удостоверенный посредством электронной цифровой подписи лица, имеющего полномочия на его подписание, равнозначен подписанному документу на бумажном носителе.